

Komentarz

Krzysztof Franciszek SYMELA

Idea uczenia się przez całe życie i tworzenie sektorowych ram kwalifikacji

Już ponad dwa lata funkcjonuje w Polsce ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – ZSK (Dz.U. 2017 poz. 986 z późn. zm.), która pozwala na gromadzenie i porządkowanie kwalifikacji możliwych do uzyskania w ramach różnych struktur (edukacja formalna i pozaformalna), instytucji i organizacji. Jednym z kluczowych narzędzi ZSK jest Polska Rama Kwalifikacji (PRK), która podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji wyróżnia osiem poziomów kwalifikacji opisywanych językiem efektów uczenia się (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Zgodnie z ustawą o ZSK zapisy polskiej ramy można rozwijać (uszczegóławiać) poprzez tworzenie sektorowych ram kwalifikacji (SRK), które opisują poziomy kwalifikacji funkcjonujące w danym sektorze lub branży.

W niniejszym numerze został przedstawiony przykład sektorowej ramy kwalifikacji będący ilustracją tworzenia ramy z udziałem różnych interesariuszy branży budowlanej. Warto podkreślić, że proces tworzenia sektorowej ramy integruje środowisko branżowe wokół kwalifikacji i kompetencji właściwych dla danego sektora. Innymi słowy interesariusze branżowi są zarówno współtwórcami, jak i odbiorcami rozwiązań zawartych w ramie sektorowej, która może służyć m.in. do opisywania kwalifikacji i przypisywania im poziomów, projektowania i aktualizacji programów kształcenia i szkolenia zawodowego, opisywania wymagań stanowisk pracy.

W artykułach rozdziału **Uczenie się dorosłych** możemy dostrzec urzeczywistnienie idei uczenia się przez całe życie, która stanowi jeden z priorytetów polityki inkluzyjnej Unii Europejskiej i podstawę strategii edukacyjnych, w tym systemu kształcenia osób dorosłych oraz seniorów w Polsce. Ważnym aspektem zilustrowanych w artykułach badań jest między innymi zarządzanie wiekiem w przedsiębiorstwach/instytucjach, motywacje związane z ustawicznym kształceniem się osób dorosłych oraz edukacja seniorów mająca ogromny wpływ na optymalne starzenie się. To właśnie edukacja seniorów staje się jednym z głównych priorytetów. Jak podkreślają autorzy, środowiska naukowe z niepokojem sygnalizują, że instytucjonalna pomoc

państwa w aspekcie kształcenia seniorów wciąż jest niewystarczająca, a jedyną zorganizowaną formę kształcenia oferowaną tej szybko powiększającej się grupie wiekowej stanowią w Polsce uniwersytety trzeciego wieku.

W rozdziale **Rozwój kwalifikacji/kompetencji zawodowych** autorzy ilustrują (na podstawie przeprowadzanych badań) nowe podejście metodologiczne do opracowywania standardów kompetencji zawodowych oraz wspomnianych wyżej sektorowych ram kwalifikacji, które stają się ważnym narzędziem integracji środowisk branżowych na rzecz rozwoju kwalifikacji. Natomiast wyniki badań z udziałem rodziców dotyczące rozwoju kompetencji nauczyciela wspomagającego ucznia z autyzmem stanowiły punkt odniesienia do skonstruowania projektu kompetencji w zakresie współpracy nauczyciela wspomagającego z rodzicami ucznia z niepełnosprawnością. Jak pokazują przytoczone wyniki badań, niezwykle istotne dla rynku pracy są również kompetencje personalne i społeczne, które powinny być kształtowane w ofercie edukacyjnej z wykorzystaniem metod bazujących na technologiach ICT.

Bogato zilustrowany faktograficznie i wynikami badań jest rozdział **„W edukacji zdrowotnej i medycznej”**. Dla zachęty przytaczam za autorem, że w Polsce brak ruchu kosztuje budżet 1,3 mld euro rocznie, podczas gdy zaledwie pięcioprocentowy wzrost aktywności fizycznej pomógłby gospodarce zaoszczędzić 65 mln euro rocznie. Czytelników zachęcamy również do poznania drogi kształcenia w zawodzie psychologa, jego rozwoju, a także ograniczeń wynikających z braku stosownych regulacji prawnych w Polsce. Ciekawą propozycją, pomimo wielu ograniczeń, jest oferta przeprowadzania Obiektywnego Strukturyzowanego Egzaminu Klinicznego dla wolontariuszu w hospicjum. Możemy się również dowiedzieć o skuteczności programu zapobiegania agresji w grupie studentów kierunków medycznych, ocenie potrzeb szkoleniowych personelu medycznego oraz analizie kryteriów wyboru pierwszego miejsca pracy przez absolwentów pielęgniarstwa.

W rozdziale **„W szkolnictwie wyższym”** powracamy do tematyki związanej między innymi z udziałem kobiet w polskim szkolnictwie wyższym oraz oceną jakości usług edukacyjnych. Warto również spojrzeć na współczesne trendy w konstruowaniu karier edukacyjnych oraz potencjał współpracy studentów pogranicza polsko-białoruskiego.

Czytelnikom polecam również wielce interesujący wywiad z Panią Profesor Barbarą Baraniak z Uniwersytetu Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie odnoszący się do praktyki uniwersyteckiej kształcenia osób dorosłych.

The idea of lifelong learning and the development of a sectoral qualifications framework

For more than two years, the Act on the Integrated Qualification System (Polish: ZSK) has been functioning in Poland (Journal of Laws 2017, item 986, as amended), which allows collecting and organizing qualifications (that can be obtained in formal and non-formal education), institutions and organizations. The Polish Qualifications Framework (Polish: PRK) is one of the key tools of ZSK, and similarly to the

European Qualifications Framework, distinguishes eight levels of qualifications described by learning outcomes in three categories (knowledge, skills, social competences). In accordance with the Act on ZSK, the Polish framework can be developed by creating sectoral qualifications framework (Polish: SRK), which describe the levels of qualifications functioning in a given sector or industry.

In this issue there is presented an example of the sectoral qualifications framework that illustrates the development of the framework with the participation of various stakeholders in the construction industry. It is worth emphasizing that the process of creating a sectoral framework integrates the industry environment around the qualifications and competences specific to a given sector. In other words, industry stakeholders are both co-creators and recipients of solutions included in the sectoral framework that can be used, among others, to describe qualifications and assign them levels, design and update vocational education and training curricula, describe job requirements.

In the articles of **the Adult Learning** chapter, we can see the realization of the idea of lifelong learning, which is one of the priorities of the European Union's inclusion policy and the basis of educational strategies, including the education system for adults and seniors in Poland.

In the chapter on **the development of qualifications/professional competences**, the authors illustrate (based on the conducted research) a new methodological approach to the development of professional competence standards and the abovementioned sectoral qualifications frameworks, which become an important tool for integration of professional environments for the development of qualifications. The results of research with the participation of parents regarding the development of the teacher's competence supporting the student with autism were the reference point for constructing a competence project. Another research results show that personal and social competences, which should be shaped in the educational offer with the use of ICT-based methods, are also extremely important on the labour market.

Fully illustrated by facts and the results of the research is the chapter "**In health and medical education**". For encouragement, I am quoting the author that in Poland the lack of physical activity costs a budget of 1.3 billion euros annually, while only a five percent increase in physical activity would help the economy save 65 million euros per year.

In the chapter "**In higher education**" we come back to the subject connected, among others, with the participation of women in Polish higher education and the assessment of the quality of educational services. It is also worth looking at contemporary trends in the development of educational careers and the potential of cooperation between Polish and Belarusian borderland students.

I also recommend all readers an interesting interview with Prof. Barbara Baraniak from the Cardinal Wyszyński University in Warsaw referring to the practice of university education of adults.

dr Krzysztof Symela

